

Casar-se per l'Església, una aventura possible i apassionant. Què aporta la fe a l'amor?

Dr. Joan Costa

Les estadístiques actuals del nombre de divorcis, separacions i violència de gènere fan esgarrifar. No dubto del desig sincer i de la il·lusió d'estabilitat i de fidelitat dels qui s'ajunten o dels qui s'uneixen civilment o eclesialment. Tanmateix, les dificultats amb les que es troben les parelles són grans. Quines són les causes? Dissortadament, n'hi ha moltes: hi descobrim modes, costums, cultura dominant, deixadesa, legislacions permissives, defalliment moral, pressions, necessitat d'afecte davant la soledat, erotisme, por al futur, manca de fe, poca confiança en l'Església com a institució, incomprensió del sentit i del valor dels sacraments, rebuig de la doctrina de l'Església quant al matrimoni, afirmació d'una llibertat que resta desvinculada de tot compromís, individualisme que prescindeix de tot referent públic del propi comportament i una comprensió de l'amor com a pur sentiment i, per tant, abocat a una immediatesa sense horitzó de futur. El papa Francesc, a l'exhortació *Amoris laetitia* hi dedica tot un llarg capítol a assenyalar tota la problemàtica que es troben els matrimonis i les famílies. Tanmateix totes aquestes causes duen a una greu conseqüència, que és no saber estimar.

En la llei de l'amor, deia el beat Pere Tarrés, només val una lògica, la «lògica de tot o res». Per què? Perquè si no donem tot el que som i acceptem l'altre com és, aleshores posem condicions a l'amor, i posar condicions a l'amor significa que un mateix esdevé el «criteri d'avaluació» d'allò que esperem de l'altre per a seguir la relació. Dit altrament, o ens donem o usem de l'altra, o servim o ens servim. Usar implica disposar de l'altra persona en la mesura que ens convé o satisfà. I això no és estimar!

En aquesta lògica del tot o res s'insereix la malícia moral i les raons del fracàs habitual d'aquesta mena d'unions, de l'amor a prova i del divorci. Anar-se a viure junts per veure si la relació reïx per, en un futur, comprometre's, o casar-se amb un horitzó en el qual hi ha la possibilitat d'abandonar l'altra, significa que hom no es dona com a persona a l'altra. Potser en les intencions hi ha un desig sincer de tirar endavant i l'esperança de què allò que hom viu durí en el temps, però la realitat vital que es manifesten els nuvis que endeguen els esmentats camins ho nega de soca-rel. De fet, el que els nuvis es donen a entendre quan s'ajunten o inicien una relació amb possibilitat de divorci és, dit en primera persona, «jo estic encantat de tenir-te junt a mi, i desitjo que això durí sempre, però si algun dia allò que espero de tu no ho trobo, o no em satisfà, o hi ha algú altre que m'ofereixi millors alternatives, no esperis res més de mi i ho deixaré córrer, perquè jo vull ser feliç». L'important en la relació sóc jo mateix, i «tu» em vals o m'interesses, en la mesura que m'aportes allò que jo cerco i m'omple. I el dia que ho deixem córrer, no hi ha lloc a reclamacions, doncs, aquesta era la condició que havien establert en començar la relació.

Hom s'adona del fracàs humà de tot amor a prova i/o quan es dona la possibilitat del divorci, en endegar una relació d'usdefruit de l'altra sense un veritable compromís de donació i amb la manca d'esperança i la por davant el futur de la dita relació, malgrat hom posi el millor de si mateix, perquè la continuïtat no en depèn tant d'un mateix sinó de la valoració que en fa l'altra. La relació, a més, està abocada a un pendent esclavissadís de destrucció interna, perquè el grau de donació pròpia resta condicionat sovint a allò que l'altra estigui disposat a donar. És fer de la unió esponsalícia allò que el papa Francesc descriu com una «mera associació espontània per a la gratificació mútua». Això genera una espiral de decadència en condicionar la pròpia generositat a la generositat de l'altra.

Qui s'atreveix a ser generós per a rebre nous fills quan el futur de l'estabilitat resta tan fràgil? Hom pot entendre per què relacions d'aquesta mena tenen inscrit el fracàs en la pròpia entranya: perquè no s'estimen de debò, amb el més noble sentit de l'amor humà. Quan no hi ha veritable amor, no hi ha cap garantia de futur. Aquest és també el motiu de tants fracassos matrimonials i de tants desànims i desencisos.

L'única forma d'expressar l'amor sincer i veritable és reconèixer el valor de l'altra per si mateixa, la dignitat de la qual, com a persona, és ser rebuda com a do i donar-se incondicionalment. Ara bé, només podem donar allò que senyoregem, allò que cau sota el domini de la pròpia voluntat. D'ací la necessitat del domini del caràcter i de la castedat com a condició de possibilitat i garantia del do de si mateix. L'amor, ben entès, no resta en la superficialitat del sentiment, sinó en la pregonesa d'una voluntat amarada de responsabilitat. No és un sentiment vel·leïtós sinó una determinació que abasta tota l'existència personal.

En lliurar-se, en fer-ho lliurement, hom assumeix la responsabilitat del que dóna i no pot desdir-se, perquè ja no es pertany. Negar la responsabilitat de la llibertat fóra pressuposar la immaduresa de la persona i, per tant, negar la possibilitat de ser veritablement lliures. Un cop donat, hom no en pot disposar per compte propi sense incorporar l'altra a la pròpia vida. Fóra absurd que algú, que va fer donació d'un ronyó al germà, perquè s'ha enfadat amb aquest o determinés canviar el parer que lliurement va assolir, li reclamés el ronyó de què un dia li va fer ofrena. Si això passa amb el ronyó, molt més en donar-se, no una part d'un mateix, sinó *tot ell* com a persona.

Podem sintetitzar què exigeix l'amor veritable: *tot jo, per sempre i sense condicions*. Negar qualsevol dada d'aquesta tríade comporta negar l'amor i fer-ne, de la relació, un desamor. Si no em dono *tot jo*, uso; si no és *per sempre*, avaluo l'altra segons els meus criteris de conveniència, i torno a usar-la; si no és *sense condicions*, aquestes les poso jo, i torno a deixar constància que l'important són jo i la meua manera d'entendre el que vull de l'altra persona, i si les dites condicions no s'acompleixen, deixo de sentir-m'hi vinculat, la qual cosa significa que torno a usar de l'altra i que no l'estimo com és ni vull de debò el seu bé, sinó el meu bé en el que ella em reporta. La contrapartida a no estimar segons la tríade esmentada és, sempre, convertir l'altra en objecte dels meus gustos, un cercar-me a mi mateix i, per tant, l'egoisme i el desamor. Pot reeixir un amor (desamor) així? Una relació com aquesta, fonamentada sobre sorra, qualsevol ventada l'arrenca de soca-rel, l'ensorra i la seva ruïna és completa (cfr. Mt 7,27).

Per garantir el futur de la relació amorosa cal que l'altra persona se sàpiga incondicionalment estimada, custodiada i ajudada pel cònjuge en tot moment. L'amor, perquè sigui veritable amor, ha de ser sempre incondicionat. L'amor no posa a prova mai l'altra, sinó que s'hi lliura. I això, com ja hem explicat, és per sempre.

La fragilitat de l'amor i la força de l'ajut de Déu

Conèixer, doncs, la condició humana ajuda al propi creixement. Pensar que n'hi ha prou amb la sola paraula donada és pura ingenuïtat. En cap altre àmbit de la vida pública s'accepta així. Per exemple, en la vida econòmica, cal tenir els contractes ben lligats. L'amor esponsalici, com tota dimensió humana, està marcat per la fragilitat. El pecat original va deixar una bona ferida en les potències humanes. D'ací que necessitem de suports que garanteixin el nostre lliurament. El fet de fer pública la unió entre un home i una dona és un nou suport i una nova garantia de continuïtat

Prescindir d'aquesta dimensió pública significa, per contrapartida, deixar l'amor sense un suport important, tot debilitant el vincle amorós. Qui estima de veritat no sols no té por a donar-ho tot, sinó que el mateix amor li porta a assegurar totes les condicions per garantir la pròpia donació. En no fer-ho així, hom no estima de tot cor.

Els arguments tot just exposats mostren que el fet de manifestar el consentiment mutu davant l'Església esdevé un altre suport i una altra garantia més per reblar l'amor conjugal. En casar-se per i en l'Església hom posa Déu i tota l'Església com a testimoni, als quals prega per l'ajuda necessària i els quals novament recordaran als esposos el seu compromís. Tenir Déu com a testimoni i com ajut són paraules majors. Ara, si un falla al cònjuge, també falla a Déu i a l'Església. Alhora, però, els esposos poden afrontar el futur sense por i amb esperança perquè en l'arrel del seu amor hi ha algú, Déu, que tot ho pot. La fidelitat de l'home, afirmà el papa Francesc a la seva primera encíclica *Lumen fidei*, se sustenta en la fidelitat de Déu: perquè Déu és fidel, nosaltres podem ser fidels a la paraula donada.

Això no obstant, hi ha una altra raó de la necessitat de fer eclesial la vinculació sponsalícia. La història bíblica ens aporta la llum. Durant segles —de Moisès a Jesús— Déu acceptà el divorci, el repudi, i «dispensa», en certa manera, d'un precepte de llei natural per la duresa dels cors humans (cf. Mt 19, 8). Què ha succeït en la història perquè el mateix Déu canviï radicalment les exigències de l'amor humà, en demanar que retorni als plans originals de Déu? La resposta és la irrupció de Jesucrist, Déu fet home, en la història i la seva vida, passió, mort i resurrecció que ha restablert, pel do de la gràcia, la humanitat a la condició inicial i li possibilita de viure conforme als designis divins. La vocació més fonamental de l'ésser humà només pot assolir la seva plenitud per un do de Déu: «l'amor —escriu el sant Pare Joan Pau II en la *Carta a les Famílies*— pot ser aprofundit i custodiat només per l'Amor, aquell amor que és vessat en els nostres cors per l'Esperit Sant que ens ha estat donat». I rebla el Pontífex polonès: «l'amor, perquè sigui realment formós, ha de ser do de Déu, vessat per l'Esperit Sant en els cors humans i alimentat contínuament en ells.» Sense Déu, sense Crist, sense l'Església, sense els mitjans de la gràcia, l'amor humà no pot reeixir, resta fràgil. Ho diu ben clar Nostre Senyor: «sense mi res no podeu.» (Jn 15,5).

Si a més a més de totes les argumentacions que hem exposat fins ara, prenguéssim consciència de la realitat del matrimoni i de la família com a estatge de Déu, església domèstica, camí de santedat, llar i custòdia de les noves vides cridades a formar part d'un llinatge sant i etern —la família dels fills de Déu—, instrument de santificació i escola de virtuts i de santedat, aleshores resta palesa la grandesa de la vocació i de la missió de la unió sponsalícia. Prescindir, doncs, del segell eclesial significaria mutilar i empètir la veritat a la qual els matrimonis i les famílies estan cridades per Déu.

La família, un bé per a tota la societat

Què aporten aquestes famílies que de debò s'estimen a la societat? La seva repercussió personal i social és innegable i insubstituïble, per la qual cosa cal protegir-les i afavorir-les. La família forja la identitat dels seus membres, i és l'àmbit principal que permet de reconèixer la pròpia dignitat —ser estimats incondicionalment—, i la seva vocació a estimar. La família, a més, ofereix una solidaritat entre generacions (avis, pares, fills), que fa que tots puguin rebre l'atenció, la cura i l'estimació que necessiten al llarg del temps. Saber-se estimat incondicionalment per aquells que estimem és font de la veritable felicitat. Alhora la família aporta nous ciutadans, que si han estat ben educats, forjats en les virtuts, contribuiran a construir el futur del país. La família és el gran àmbit de la transmissió de la cultura i de la fe; educa en els costums, la llengua, les creences, ... La família ens obre a la nació, la família de les famílies, i ens fa adonar del sentit de pertinença i de la responsabilitat de contribuir-hi. És dins la família que hom comença a estimar la pàtria i a servir-la. El papa Joan Pau II, en la carta a les Famílies, va escriure bellament sobre el vincle entre la família i la nació o la *gran* societat. «Els pares

engendren els fills, en un cert sentit, també per a la Nació, per tal que en siguin membres i participin del seu patrimoni històric i cultural. Des del principi, la identitat de la família es va dibuixant en certa manera damunt la base de la identitat de la Nació a la qual pertany. La família, en participar del patrimoni cultural de la Nació, contribueix a la sobirania específica que deriva de la pròpia cultura i de la pròpia llengua».

En educar en els valors, les virtuts, el bé i la veritat, la família contribueix a la convivència social pacífica i engrescadora. L'obediència a les lleis justes, el compromís d'aportar i la responsabilitat de viure les exigències de la nostra humanitat, personalment i social, s'aprenen, sobretot, a casa, dins la llar, fruit de l'educació en la constància, la generositat, l'esforç, la disciplina i l'esperit de servei, per esmentar-ne unes quantes.

La família és el lloc on aprenem a estimar, que és el que farà possible transformar la societat. Sense aquestes famílies que compleixen vertaderament amb la seva missió, no seria possible fer realitat la civilització digna de la persona, la civilització de l'amor. Per totes aquestes raons, i altres que no hem esmentat, la família, la cèl·lula social més petita, és una institució fonamental per a la vida de tota societat. «Un Nació veritablement sobirana i espiritualment forta —afirmà Joan Pau II— està formada sempre per famílies fortes, conscients de llur vocació i de llur missió en la història. La família és al centre de tots aquests problemes i d'aquestes tasques: relegar-la a un paper subaltern i secundari i excloure-la del lloc que li pertoca en la societat, significa causar un greu dany a l'autèntic creixement de tot el cos social».